

Η ευχή του Αγίου Εφραίμ του Σύρου (Ραφαήλ Χ. Μισιαούλης, Φοιτητής Θεολογίας ΑΠΘ)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Μαρτίου 9, 2017

Κατά την περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, μία μικρή αλλά σημαντική ευχή δεσπόζει στις ακολουθίες της Αγίας μας Εκκλησίας. Μια ευχή μικρή, αλλά περιεκτική, η οποία δεν απαγγέλλεται απλά, αλλά συνοδεύεται από κινήσεις μετανοίας. «**Κύριε καί Δέσποτα τῆς ζωῆς μου...**». Η Ευχή αυτή, σύμφωνα με την Παράδοση, αποδίδεται σε έναν από τους μεγάλους δασκάλους της πνευματικής ζωής, τον **Όσιο Εφραίμ τον Σύρο** (28 Ιανουαρίου), τον Άγιο των δακρύων, όπως τον χαρακτηρίζει ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης.

Η δομή της ευχής αποτελείται από 3 μέρη. Στο **πρώτο μέρος** είναι η ικετευτική παράκληση από την **απαλλαγή 4 παθών**, στο **δεύτερο μέρος** είναι η ικετευτική παράκληση για την **απόκτηση 4 αρετών** και στο **τρίτο μέρος είναι η συγκεκριαίωση** του ανωτέρου περιεχομένου.

Η ευχή αρχίζει με την φράση «**Κύριε καί Δέσποτα τῆς ζωῆς μου...**». Η έκφραση αυτή είναι παρμένη από το βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης, της Σοφίας Σειράχ (23,1). Αρχίζει με την προσφώνηση του ονόματος του Θεού, ο οποίος αποτελεί τον οδηγό και κυβερνήτη της ζωής μας, τον υπερασπιστή της ζωής μας, όπως λέει και ο ψαλμωδός (Ψαλμ. 26,1). Στη συνέχεια γίνεται η αναφορά στην αποφυγή 4 παθών. Σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας, τα πάθη βλαστάνουν πάνω στο έδαφος των αισθήσεων και της μνήμης.

Πρώτο πάθος είναι το πάθος της **αργίας**. Αργία είναι η τεμπελιά, η αδιαφορία, η ραθυμία. Αυτό θα πει αργία. Γι' αυτό και η ακηδία, η αδιαφορία δηλαδή περί των πνευματικών θεμάτων, θεωρείται από τους Πατέρες της Εκκλησίας μας ένα από τα επτά θανάσιμα αμαρτήματα. Ο **Μέγας Βασίλειος** την ακηδία την παρουσιάζει ως αιτία κάθε κακουργίας και ο **Ιερός Χρυσόστομος** την θεωρεί πηγή πάσης αμαρτίας.

Το **επόμενο πάθος**, το οποίο συνδέεται στενά με την αργία, είναι το πάθος της **περιέργειας**. Είναι το να θέλει κάποιος να γνωρίζει τα πάντα. Η περιέργεια αποδεικνύει την έλλειψη επίγνωσης και μετανοίας. Ο **Άγιος Κασσιανός ο Ρωμαίος** αναφέρει πως από την αργία γεννιέται η περιέργεια, από την περιέργεια η αταξία και από την αταξία κάθε κακία. Η περιέργεια συνδέεται στενότατα με το πρώτο προαναφερθέν πάθος, την αργία.

Το **άλλο πάθος** που αναφέρεται στην ευχή, είναι το πάθος της **φιλαρχίας**, δηλαδή της φιλοπρωτίας. Το να θέλουμε να είμαστε πάντα πρώτοι, να επιθυμούμε τιμές, δόξες, μεγαλεία. Να βλέπουμε τον πλησίον μας κατώτερο από εμάς, να ψάχνουμε τρόπους πως να τον μειώσουμε στα μάτια των άλλων και να αποδειχθούμε εμείς οι καλύτεροι, οι ανώτεροι. Αυτά όλα, όμως, αποδεικνύουν τον μαρασμό που επικρατεί στην πνευματική μας ζωή και την κενότητα που υπάρχει στην ψυχή μας. Ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός λέει «*Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος*» [Μαρκ. 9,35]. Από το αναφερθέν Κυριακό λόγο εξάγεται το συμπέρασμα ότι πρέπει να είμαστε απλοί και ταπεινοί. Όχι ατομιστές και εγωκεντρικοί. Η φιλαρχία μπορεί να συνυπάρξει με τον Χριστιανισμό μόνο σε μια περίπτωση. Όταν αυτή γίνεται διακονίας αγάπης και προσφοράς στο συνάνθρωπο, στον πλησίον.

Τελευταίο πάθος στο οποίο γίνεται αναφορά, είναι η **αργολογία**. Αργολογία είναι το να λες ανούσια και άχρηστα πράγματα, λόγια που δεν προσφέρουν κανένα όφελος, παρά μονάχα χάσιμο χρόνου. Ο **Απόστολος Παύλος** λέει από το στόμα μας λόγος αργός «*μη ἐκπορευέσθω*» (Εφεσ. 4,29) Η πολυλογία είναι σημάδι αγνωσίας και δημιουργός της ακηδίας. Η αργολογία σκοτώνει τη συνείδηση απέναντι στον εαυτό μας με τη σπατάλη του θεϊκού λόγου, «*Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα*» (Ιακώβ. 3,1). Θα ερωτηθεί κανείς ποιος είναι τέλειος. Ο **Άγιος Ιάκωβος** μας δίδει την απάντηση λέγοντάς μας ότι τέλειος είναι αυτός που δεν πέφτει σε κανένα σφάλμα λέγοντας διάφορα λόγια. Αυτός που έχει καθαρό στόμα, εγγίζει πλέον την κατάσταση της τελειότητας.

Συνεπώς, παρακαλούμε και ικετεύουμε τον Πανάγαθο Θεό να μην επιτρέψει την παρουσία των 4 αυτών παθών, αλλά να επιτρέψει τις αντίστοιχες αρετές των. Αντί της αργίας το φιλότιμο, αντί της περιέργειας το απερίεργον, αντί της φιλαρχίας την υποχωρητικότητα και αντί της αργολογίας τη σιωπή.

Θα αναρωτιόταν κανείς **γιατί από τα τόσα πάθη που έχουμε** – μάλιστα ο **όσιος Πέτρος ο Δαμασκηνός**, στη Φιλοκαλία, τα απαριθμεί με τον αριθμό 300 – ο **Όσιος Εφραίμ επέλεξε μόνο αυτά τα 4**; Ο λόγος είναι ότι αυτά τα 4 πάθη έχουν τόση δύναμη, ώστε εύκολα να νεκρώνουν την ψυχή χωρίς να το καταλαβαίνουμε.

Ο Όσιος Εφραίμ, εκτός από την ικεσία για την απαλλαγή των παθών, ικετεύει τον Κύριο να του χαρίσει 4 πολύτιμες αρετές. Αυτές οι αρετές είναι η σωφροσύνη, η ταπεινοφροσύνη, η υπομονή και η αγάπη.

Η **σωφροσύνη** προϋποθέτει κατά κύριο λόγο την πίστη, την εμπιστοσύνη στο Θεό. Σωφροσύνη σημαίνει καθαρότητα, ακεραιότητα, να είναι κανείς σώος, ισορροπημένος πνευματικά. Η πρώτη αρετή είναι η καθαρότητα του σώματος και της ψυχής. Χριστιανός σημαίνει πεντακάθαρη κατάσταση.

Η δεύτερη αρετή είναι η **ταπεινοφροσύνη**. Πρώτος που μας δίδαξε αυτή την αρετή είναι ο ίδιος ο Κύριός μας. Ταπείνωση θα πει να μην έχεις καμία ιδιαίτερη υπόληψη για τον εαυτό σου, να μην έχεις την ψευδαίσθηση ότι κάποιος είσαι. Ο **Όσιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος** λέει πως ό,τι δεν γίνεται με ταπεινοφροσύνη και πνευματική γνώση, σε τίποτα δεν ωφελεί εκείνον που το πράττει.

Η επόμενη αρετή είναι η **υπομονή**. Διαβάζουμε στον **Ευαγγελιστή Λουκά** την φράση «*Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν*» (Λουκ. 21,19). Αυτή η φράση σημαίνει να έχουμε υπομονή στη ζωή μας, στα καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, στις θλίψεις και δοκιμασίες που επιτρέπει ο Κύριος. Με την υπομονή αποκτάται ο έλεγχος των ψυχών μας.

Η τελευταία αρετή που παρακαλεί ο Όσιος είναι η **αγάπη**. Αγάπη προς όλους, προς τον Θεό, τον πλησίον, προς όλο τον κόσμο. Στην αγάπη δεν μπορεί να υπάρχει διάκριση. Αγάπη μεριζομένη δεν είναι αγάπη. Αν υπάρχει διάκριση τότε δεν μπορούμε να κοιτάξουμε το πρόσωπο του Θεού, διότι «*Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ*» (Α΄ Καθολ. Ιωάν. 4,16) εν τω Θεώ μένει. Ο **Απόστολος Παύλος** μεταξύ 3 αρετών, της πίστεως, της ελπίδος και της αγάπης, τονίζει και εξαιρεί την αγάπη «*μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη*» (Α΄ Κορ.13, 13).

Στη συνέχεια ο συγγραφέας της ευχής ικετεύει παρακλητικά τον Κύριο και Θεό να του χαρίσει **φώτιση** και **σύνεση**, ώστε να κοιτάζει μόνο τα δικά του αμαρτήματα «**δώρησαί μοι τοῦ ὁράν τά ἐμά πταίσματα**» και όχι να κρίνει τα αμαρτήματα του αδελφού του. Ο κάθε άνθρωπος έχει τα δικά του πάθη και τις αδυναμίες και έχει χρέος να αγωνίζεται να τα εξαλείψει. Εάν ασχολούμεθα με τα αμαρτήματα των άλλων δεν μας απομένει χρόνος για να ασχοληθούμε με τα δικά μας. Ο **Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής** λέει να μην κινείς την γλώσσα σου για να κατακρίνεις τον αδελφό σου, ούτε να τεντώνεις τ' αυτιά σου και να ακούς με ευχαρίστηση τις κατακρίσεις και καταλαλιές του άλλου (Κεφάλαια περί αγάπης). Ο **Άγιος Δωρόθεος** λέει ότι τίποτα δεν είναι πίο βαρύ, τίποτα πίο επιζήμιο, από το να κατακρίνει κανείς ή να εξουδεωνεί τον πλησίον. Αυτό παρακαλούμε τον Κύριο, να μας χαρίσει την αρετή και την αυτογνωσία ώστε να μην κρίνουμε τον αδελφό μας, αλλά να αποβλέπουμε στα δικά μας σφάλματα.

Συνοψίζοντας, εάν κατανοήσουμε τα λόγια της ευχής αυτής και προσπαθήσουμε να τα κάνουμε εφαρμογή στην καθημερινότητά μας, όχι μόνο την Μεγάλη Τεσσαρακοστή αλλά όλο τον χρόνο, τότε δικαίως και ειλικρινώς θα μπορούμε όλοι μαζί «*Ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ*» να εκφωνήσουμε το «*Ὅτι εὐλογητός εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων*» Αμήν.

Ευχή Αγίου Εφραίμ του Σύρου

Κύριε καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς μου, πνεῦμα ἀργίας, περιεργείας, φιλαρχίας καὶ ἀργολογίας μή μοι δῶς.

*Πνεῦμα δὲ σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς καὶ ἀγάπης, χάρισαί μοι τῷ σῶ
δούλῳ.*

*Ναί, Κύριε Βασιλεῦ, δώρησαί μοι τοῦ ὄρα̅ν τὰ ἐμὰ πταίσματα, καὶ μὴ κατακρίνειν
τὸν ἀδελφόν μου, ὅτι εὐλογητὸς εἶ, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.*